

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

PS-Pi.431.1.7.2021.6

Poznań, dnia 21 lutego 2022 r.

**Pani
Iwona Lembicz-Kwaterna
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
pl. Henryka Sienkiewicza 20
64-500 Szamotuły**

ZALECENIA POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.), zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu przeprowadził w okresie od 24 listopada do 17 grudnia 2021 r. kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Szamotułach.

Zakres kontroli obejmował prawidłowość przyznawania świadczeń i wydawania decyzji oraz kwalifikacje kadry realizującej zadania pomocy społecznej w okresie od 1 stycznia 2020 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działań wcześniejszych, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.

Ustaleń kontrolnych dokonano w oparciu o wyniki analizy dokumentacji i przedstawionych informacji i danych. Ustalenia zostały opisane w protokole kontroli podpisanym bez zastrzeżeń 31 stycznia 2022 r.

Ilekroć w niniejszym piśmie użyto wyrazu ustawa, należy przez to rozumieć ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.) oraz skrótu K.p.a., należy przez to rozumieć ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r., poz.735 ze zm.).

W wyniku kontroli ustalono, co następuje.

Dyrektor Ośrodka oraz Zastępca Dyrektora posiadają wymagane kwalifikacje, zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Na podstawie art. 110 ust. 7 i 8 ustawy o pomocy społecznej Burmistrz Miasta i Gminy Szamotuły upoważnił Dyrektora OPS oraz Zastępcę Dyrektora do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej, należących do właściwości gminy.

Podstawą funkcjonowania Ośrodka jest Statut nadany Uchwałą Nr XXXII/392/13 Rady Miasta i Gminy w Szamotułach z dnia 4 lutego 2013 r. (zmieniony Uchwałą Nr XXXIV/420/2013 z dnia 23 kwietnia 2013 r. i Uchwałą Nr XVIII/178/16 z dnia 21 marca 2016 r.) i Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej w Szamotułach wprowadzony Zarządzeniem Nr 18/2020 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Szamotułach z dnia 30 września 2020 r., (wcześniej obowiązywał Regulamin wprowadzony Zarządzeniem Nr 9/2014 Dyrektora OPS z dnia 15 kwietnia 2014 r.), zmieniony Zarządzeniem Nr 4/2021 z dnia 15 lipca 2021 r. i Zarządzeniem Nr 6/2021 z dnia 1 października 2021 r.

Ośrodek zatrudnia 14 pracowników socjalnych, z których 12 pracowników posiada wymagane kwalifikacje, tym samym Ośrodek spełnia wymagania w zakresie wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych zgodnie z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej, to jest 1 pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą

socjalną i nie mniej niż 3 pracowników socjalnych zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy.

Pracownicy socjalni wykonując pracę w terenie posługują się legitymacjami służbowymi zgodnymi ze wzorem określonym w załączniku do rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r., poz. 893).

Pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku podnoszą swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej.

Osoby świadczące specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi spełniają wymagania kwalifikacyjne określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 ze zm.).

Odpłatność za usługi opiekuńcze naliczano zgodnie z obowiązującą Uchwałą Rady Miasta i Gminy Szamotuły przyjętą w tym zakresie.

Skierowania do domów pomocy społecznej odbywały się zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2, art. 59 ustawy o pomocy społecznej.

Odpłatność za pobyt w domach pomocy społecznej osób skierowanych naliczono zgodnie z art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej.

Wywiady środowiskowe, w tym aktualizacje, przeprowadzane były zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie terminu, planowania i zatwierdzania pomocy.

Stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia.

Miasto i Gmina Szamotuły posiada Strategię Polityki Społecznej dla Miasta i Gminy Szamotuły na lata 2009-2024 przyjętą Uchwałą Nr XXXI/313/08 Rady Miasta i Gminy Szamotuły z dnia 29 grudnia 2008 r.

Nazwa ww. dokumentu nie jest zgodna z art. 16 b ust. 1 ustawy o pomocy społecznej stanowiącym, że gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej.

Strategia zawiera elementy określone w art. 16 b ust. 2, poza określeniem ram finansowych jej realizacji.

Ośrodek prowadzi działalność informacyjną o stanie realizacji Strategii oraz zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Wdrażającego Strategię. W Ośrodku został wyznaczony konsultant ds. wdrażania Polityki Społecznej. Ewaluacja realizacji działań wynikających ze strategii zawarta jest w corocznym sprawozdaniu z działalności OPS. Powyższe jest zgodne z art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, że ośrodek pomocy społecznej koordynuje realizację strategii.

W zakresie kwalifikacji pracowników socjalnych, stwierdzono że 2 pracowników socjalnych spośród 14 zatrudnionych, nie spełnia wymagań kwalifikacyjnych do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, co stanowi naruszenie art. 116 ust. 1 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej. Dotyczy to pracowników wykazanych pod pozycją 11 i 12 w załączniku nr 18 do protokołu kontroli.

Pierwszy z wymienionych pracowników ukończył w 2010 r. studia wyższe zawodowe (licencjat) na kierunku pedagogika w specjalności praca socjalna i resocjalizacja oraz w 2020 r. studia magisterskie na kierunku pedagogika w specjalności pedagogika i pomoc psychopedagogiczna. Drugi z wymienionych pracowników ukończył w 2008 r. studia wyższe zawodowe (licencjat) na kierunku pedagogika w zakresie pracy socjalnej i resocjalizacji.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami i stanowiskiem Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej zamieszczonym na stronie <https://www.gov.pl/web/rodzina/kwalifikacje-pracownikow-socjalnych>,

ukończenie studiów wyższych na kierunku m.in. pedagogika o innej specjalności niż praca socjalna, np. praca socjalna i resocjalizacja nie jest równoważne ze specjalnością wskazaną w ustawie o pomocy społecznej i nie uprawnia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 48, poz. 320).

W tym przypadku nie ma zastosowania art. 156 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, że osoby które w okresie 3,5 roku od dnia wejście w życie ustawy o pomocy społecznej ukończą studia wyższe magisterskie na kierunku m.in. pedagogika, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego. Przepis ten dotyczy osób, które ukończyły studia magisterskie do 31 października 2007 r. bez względu na ukończoną specjalność. Również nie ma zastosowania art. 156 ust. 3a ww. ustawy, który dotyczy osób, które przed dniem 1 maja 2004 r. rozpoczęły studia wyższe licencjackie lub wyższe magisterskie m.in. na kierunku pedagogika.

W 5 przypadkach przyznano zasiłek okresowy od miesiąca następującego po miesiącu złożenia wniosku wraz z dokumentacją do Ośrodka. Jest to naruszenie art. 106 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej stanowiącego, że świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją.

W kilku przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie ustalania i dokumentowania dochodu.

W 5 przypadkach błędnie naliczono dochód. Nie miało to wpływu na uprawnienia klientów do otrzymania pomocy, jednakże stanowiło naruszenie art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

W 2 przypadkach uwzględniono zaświadczenie o dochodach, w którym nie określono składników, o które został pomniejszony dochód brutto, co z kolei wpływa na brak możliwości stwierdzenia czy dochód klientów został

ustalony zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, co narusza art. 107 ust. 5 b pkt 7 ustawy o pomocy społecznej.

W postępowaniu dotyczącym przyznania pomocy na pokrycie strat poniesionych na skutek zdarzenia losowego, wywiad środowiskowy był sporządzony na części I kwestionariusza wywiadu, zamiast na części VII, co stanowiło naruszenie rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 893).

W decyzjach przyznających usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie określono miejsca świadczenia usług, co narusza art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej, stanowiący, że ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

W 2 decyzjach w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi błędnie naliczono odpłatność za usługi, co narusza rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 ze zm.).

W 1 jednym przypadku w zakresie specjalnych zasiłków celowych zawieszono postępowanie, które zakończono wydaniem decyzji bez wydania postanowienia o wszczęciu zawieszzonego postępowania. Narusza to art. 101 § 1 K.p.a., który stanowi, że o postanowieniu w sprawie zawieszenia albo podjęcia postępowania organ administracji publicznej zawiadamia strony oraz art. 123 K.p.a. stanowiący, że w toku postępowania organ administracji publicznej wydaje postanowienia.

W 1 przypadku wydano postanowienie o zawieszeniu postępowania w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej właściwe dla zasiłku stałego, co jest

niezgodne z art. 106 ust. 7 ww. ustawy, który dotyczy wyłącznie zasiłku stałego.

W licznych decyzjach, mimo wskazania w podstawie prawnej art. 108 Kodeksu postępowania administracyjnego, w dalszej treści decyzji nie zamieszczono informacji o nadaniu rygoru natychmiastowej wykonalności oraz uzasadnienia zastosowania ww. trybu.

W większości decyzji w podstawie prawnej bezzasadnie wskazano art. 163 Kodeksu postępowania administracyjnego. Natomiast, w decyzji zmieniającej, w której powinien zostać wskazany ww. artykuł, stwierdzono jego brak.

W kilku decyzjach dotyczących usług opiekuńczych stwierdzono niespójność uzasadnienia z orzeczeniem decyzji.

W decyzji przyznającej zasiłek celowy na pokrycie strat poniesionych na skutek zdarzenia losowego brak uzasadnienia prawnego.

W 1 przypadku, na wniosek strony o rezygnacji ze specjalistycznych usług opiekuńczych, wydano decyzję uchylającą bez wskazania art. 155 K.p.a.

Jednocześnie, w 1 przypadku wydano decyzję z przywołaniem art. 155 K.p.a., mimo braku zgody strony na jej uchylenie.

W 13 decyzjach przyznających specjalistyczne usługi opiekuńcze w podstawie prawnej przywołano niewłaściwy dla danego świadczenia art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej, zamiast art. 18 ust. 1 pkt 3. Ponadto, we wszystkich decyzjach w tym zakresie nie uszczegółowiono art. 130 Kodeksu postępowania administracyjnego, tj. nie wskazano paragrafu, który w danym przypadku miał zastosowanie.

W kilkunastu przypadkach przywołano nieobowiązujące w dniu wydania decyzji rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 1058).

W kilku decyzjach kierujących do domów pomocy społecznej zamieszczono w podstawie prawnej bezzasadnie przepisy dotyczące odpłatności, mimo że kwestie odpłatności zostały rozstrzygnięte odrębnymi decyzjami. Ponadto, zamieszczono nieaktualne już w dniu wydania decyzji rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2012 r., poz. 964).

Powyższe nieprawidłowości w zakresie decyzji i podstaw prawnych stanowią naruszenie art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Wobec powyższego, działając na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zalecam:

1. Podjąć działania w celu dostosowania nazwy strategii w zakresie zgodności z art. 16 b ust. 1 ustawy o pomocy społecznej oraz wskazać ramy finansowe jej realizacji.
2. Na stanowisku pracownika socjalnego zatrudniać osoby spełniające wymogi w zakresie kwalifikacji określone w art. 116 ust. 1 lub art. 156 ustawy o pomocy społecznej.
3. Zasiłki okresowe przyznawać zgodnie z art. 106 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, począwszy od miesiąca, w którym został złożony do Ośrodka wniosek wraz z wymaganą dokumentacją.
4. Dochód ustalać zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.
5. Sytuację klientów ustalać i dokumentować zgodnie z art. 107 ust. 5 b ustawy o pomocy społecznej, wywiady sporządzać zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.
6. W decyzjach przyznających usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi wskazywać

miejsce świadczenia usług, zgodnie z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.

7. Odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze naliczać zgodnie z rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 ze zm.).
8. W przypadku zawieszenia postępowania zawiadamiać strony o ponownym wszczęciu postępowania w formie postanowienia, zgodnie z art. 101 § 1 i art. 123 Kodeksu postępowania administracyjnego.
9. Przepisy art. 106 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej stosować wyłącznie w zakresie postępowania o przyznanie zasiłku stałego.
W innych przypadkach stosować przepisy art. 97 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, odpowiednio do sytuacji.
10. W decyzjach wydanych w trybie art. 108 Kodeksu postępowania administracyjnego zamieszczać informacje o nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności z uzasadnieniem.
11. W decyzjach przywoływać właściwe przepisy, adekwatnie do sytuacji osoby/rodziny oraz przyznanego świadczenia, wskazywać aktualne publikatory aktów prawnych, zgodnie z art. 107 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego.
12. Decyzje wydane w trybie art. 155 Kodeksu postępowania administracyjnego wydawać za zgodą strony postępowania.

Działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą ocenia się pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej ma Pani prawo w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszych zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednocześnie pragnę przypomnieć, że zgodnie z art. 130 ust. 1 cytowanej ustawy, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 zł do 12 000 zł.

Pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych oczekuję w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszych zaleceń.

z up. Wojewody Wielkopolskiego
Hanna Zawadka
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej
Wielkopolskiego Urzędu
Wojewódzkiego
w Poznaniu

Do wiadomości:

Rada Miasta i Gminy w Szamotułach

Dokument do BIP przygotowała:

Irena Rakowicz – inspektor wojewódzki